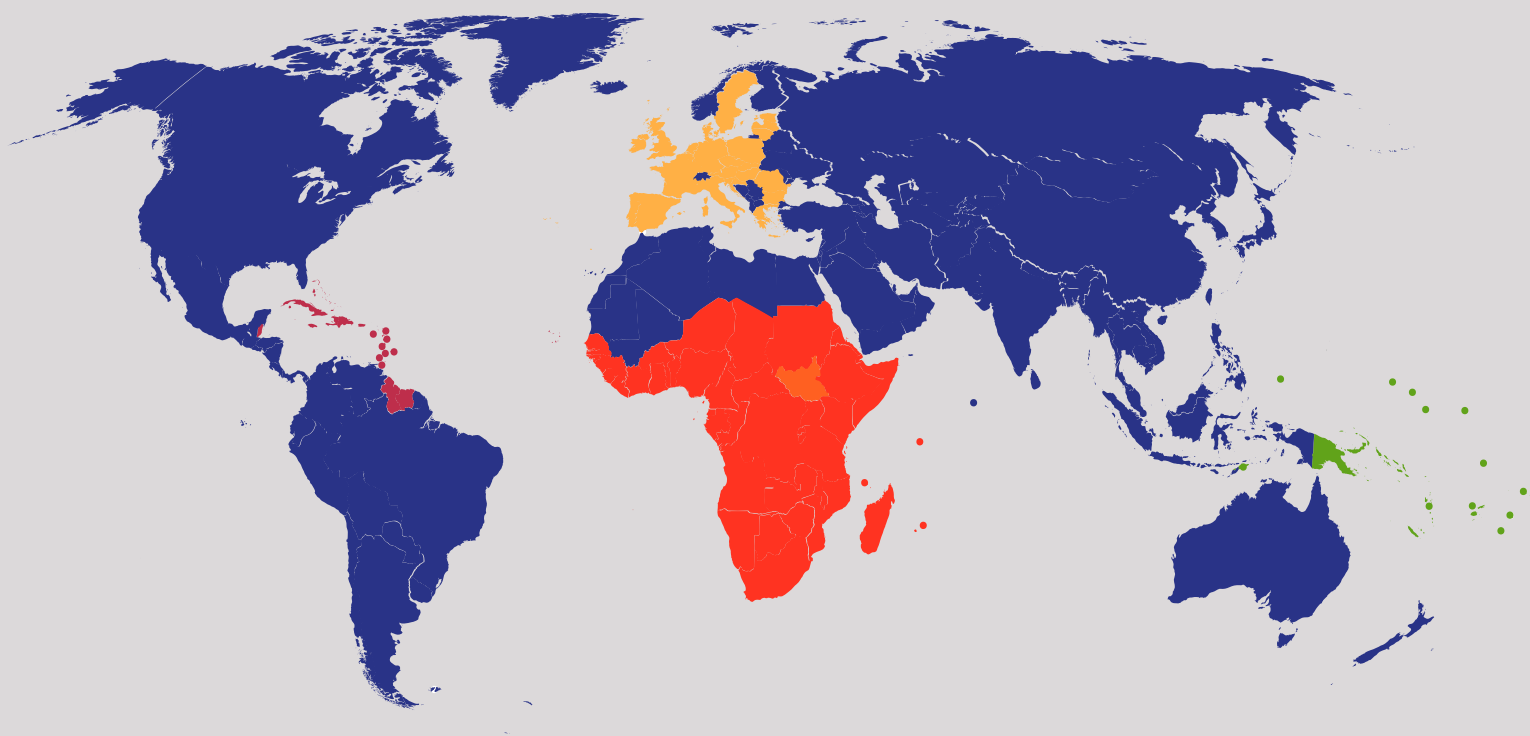

VODNIK PO POST- COTONOUJSKEM SPORAZUMU

CONCORD

CONCORD je evropsko združenje nevladnih organizacij za pomoč in razvoj. Naše organizacije članice predstavljajo več kakor 2600 nevladnih organizacij, podpira pa jih na milijone ljudi po vsej Evropi.

Smo vodilni sogovornik institucij EU o razvojnih politikah. Smo organizacija, ki jo vodijo člani, kar pomeni, da strateško usmeritev združenja določajo naši člani.

VIZIJA

Stremimo k svetu, v katerem ljudje živijo brez revščine in izkoriščanja. To je treba doseči s agendo preobrazbe, ki jo vodijo ljudje, temeljiti pa mora na socialni pravičnosti in enakosti spolov, ki spoštuje različnost in omejitve tega, kar lahko vzdržuje naš planet.

POSLANSTVO

Skupaj si prizadevamo zagotoviti, da politike EU spodbujajo trajnostni gospodarski, socialni in človeški razvoj, da naslavljajo temeljne vzroke revščine in da temeljijo na človekovih pravicah, enakosti spolov, pravičnosti in demokraciji.

Več na: concordeurope.org

KDO SMO

28

nacionalnih platform

24

mrež

04

pridružene članice

O PROJEKTU PREDSEDOVANJA

»K odprti, pošteni in trajnostni Evropi in svetu« – geslo projekta predsedovanja EU (EUPP) je klic k delovanju vseh nas! Združeno si prizadevamo povečati podporo javnosti za Evropsko unijo, ki v središče svojega delovanja postavlja globalno solidarnost, Agendo 2030 za trajnostni razvoj, razvojno sodelovanje, človekove pravice in vključujoče sodelovanje civilne družbe.

EUPP združuje nacionalne in vseevropske platforme nevladnih organizacij za razvoj in pomoč, ki predstavljajo sedanje in prihodnje predsedovanje Svetu EU. Od julija 2020 do decembra 2021 VENRO (Nemčija), Plataforma Portuguesa das ONGD (Portugalska), SLOGA (Slovenija) in vseevropska mreža nevladnih organizacij CONCORD tesno sodelujejo pri zagovarjanju skladnosti politik razvojnega sodelovanja in pozitivnih sprememb v Evropi in širše.

Omenjeni štirje partnerji nadaljujemo prizadevanja predhodnega EUPP sodelovanja med FOND-om (Romunija), Fingo (Finska) CROSOL-om (Hrvaška) in CONCORD-om (od januarja 2019 do junija 2020). V letu 2022 pa bodo projekt prevzele francoska, češka in švedska nacionalna platforma nevladnih organizacij.

Več na: presidency.concordeurope.org

ZAHVALE

Zapis: Karine Sohet (ACT Alliance EU), Gianmarco Grindatto (DSW/VENRO), Salome Guibreteau (Plan International), Alba Gonzalez (SOLIDAR & SOLIDAR) in Luisa Fondello (Caritas Europa)

Usklajevanje: Marianna Leite in Alessandro Fusi (CONCORD Europe)

Redaktura: Veronica Kelly

Grafična obdelava: www.profigrafik.sk z Katarzyno Krok (CONCORD Europe)

Svoj prispevek in usmeritve pri pisanju publikacije so dali člani regionalnih združenj CONCORD-a in partnerji v Projektu predsedovanja. Delo na ravni EU-OAKP vključuje tudi dragocene prispevke drugih delovnih struktur CONCORD-a.

Ta vodnik, ki je namenjen tako organizacijam civilne družbe v EU kakor v afriških, karibskih in pacifiških državah, izpostavlja ključne dele v **izpogajanem besedilu Post-Cotonoujskega sporazuma** in kaže, česa so zmožne organizacije civilne družbe na področju zagovorništva, da bi vplivale na izvajanje Sporazuma. Kot uporabnikom prijazno orodje, ki dopolnjuje **CONCORD-ovo razširjeno analizo in izjavo o zagovorništvu**, ki daje poglobljeno politično naravnano oceno trenutnega stanja, vodnik utemeljuje, *zakaj* se mora civilna družba angažirati glede Sporazuma ter *kako* se tega lotiti..

Vodnik se začne s povzetkom Post-Cotonoujskega sporazuma in razlaga, zakaj je tako pomemben. Sledi pregled vloge civilne družbe, kakor je predvidena v novem Sporazumu. Nato se vodnik osredotoči na nekatere ključne teme in pomanjkljivosti oz. vrzeli, da bi akterji civilne družbe bolje razumeli zagovorniške strategije in vstopne točke. Na tem mestu podaja tudi nekaj nasvetov, kako se vključiti, na primer, kako sodelovati z EU in skupno parlamentarno skupščino Organizacije afriških karibskih in pacifiških držav (EU-OAKP) in kako zagotoviti odgovornost institucij. Konča se s kratkim poglavjem, ki kaže pot naprej.

KAJ JE POST-COTONOUJSKI SPORAZUM?

Novi partnerski sporazum med Evropsko unijo in članicami Organizacije afriških, karibskih in pacifiških držav (OAKP, prej skupina AKP držav) označuje formalni zaključek pogajanj, in določa okvir političnega, gospodarskega in področnega sodelovanja v naslednjih dvajsetih letih. Izpogajano verzijo sporazuma je objavila Evropska komisija 15. aprila 2021, podpisana pa bo predvidoma v drugi polovici leta.

Post-Cotonoujski sporazum bo nasledil trenutni Sporazum o partnerstvu iz Cotonouja kot obširni pravno zavezujoči okvir odnosov med afriškimi, karibskimi in pacifiškimi državami (AKP) in EU.¹

Novi sporazum se začne s »skupnim temeljem«, ki določa temeljne vrednote in načela ter nakazuje strateška prednostna področja, za katera si bosta prizadevali obe strani. To so: (i) človekove pravice, demokracija in upravljanje, (ii) mir in varnost, (iii) človekov in družbeni razvoj, (iv) okoljska trajnostnost in podnebne spremembe, (v) vključujoča trajnostna gospodarska rast in razvoj ter (vi) migracije in mobilnost. Temeljem sledijo trije posebni, v ukrepanje usmerjeni regionalni protokoli, torej za Afriko, Karibe in Pacifik. Vsak protokol se osredotoča na regionalne potrebe in vzpostavlja svoj sistem upravljanja za vodenje in usmerjanje odnosov z EU in drugimi vključenimi regijami, tudi regionalnih parlamentarnih odborov.

¹ Več informacij na <https://www.forumsec.org/post-cotonou-negotiations/>.

ZAKAJ JE POST-COTONOUJSKI SPORAZUM POMEMBEN? KDO BO IMEL OD NJEGA KORISTI? V ČEM SE RAZLIKUJE OD SPORAZUMA IZ COTONOUJA?

Post-Cotonoujski sporazum je pravno zavezujoča pogodba, ki bo oblikovala politične, družbene in gospodarske odnose med 106 državami na štirih celinah. Močan poudarek bo na sodelovanju na mednarodnih forumih in na oblikovanju zavezništva na svetovnem prizorišču.

Sporazum bo tudi okrepil zmogljivost skupnega delovanja OAKP in EU pri okoljskih in podnebnih izzivih. Enako velja tudi za druga vprašanja globalnih razsežnosti, kakor so migracije in mobilnost ter mir in varnost, pri katerih se pričakuje boljše sodelovanje kakor v preteklosti. Novi Sporazum bi lahko bil tudi vplivno orodje za uresničevanje Agende 2030 Združenih narodov in ciljev trajnostnega razvoja, še zlasti, ker imajo države EU in OAKP skupaj več kot polovico sedežev v Združenih narodih.

Novi Sporazum bo ustvaril pomemben prostor za dialog o skupnih vprašanjih na vseh področjih, ki jih zajema partnerstvo, in tudi širše. Partnerski dialog bo ključno orodje za razreševanje vprašanj, pri katerih obstaja skupni interes.²

Najpomembneje pa je, da sporazum določa pravni okvir sodelovanja med EU in vsako posamezno državo OAKP. Velika razlika v primerjavi s prejšnjim Sporazumom je ta, da opušča Evropski razvojni sklad (ERS), ki je bil nekaj desetletij finančni podaljšek sodelovanja med EU in AKP. S to spremembo bo Sporazum verjetno izgubil nekaj edinstvenosti in pomembnosti za partnerje AKP, regionalni protokoli pa ne bodo več povezani s financiranjem. Prednostne naloge in postopke na področju finančnega svetovanja bo sedaj urejal novi finančni instrument Global Europe (Globalna Evropa)³, za katerega bo imela vsa pooblastila in nosila odgovornost izključno EU, uporabljal pa se bo za zunanje dejavnosti EU v vseh regijah, tudi tistih izven AKP. V Globalni Evropi ni finančnega svežnja, ki bi vsa sredstva namenil državam AKP. Sredstva, namenjena karibskim in pacifiškim državam, se bodo pomešala s tistimi za Latinsko Ameriko in Azijo.

A treba je omeniti, da obstaja minimalni znesek, ki je v letih med 2021 in 2027 namenjen karibski in pacifiški regiji. Naslednja velika sprememba je, da se bodo trgovinske preferenice in gospodarski partnerski sporazumi, ki so (skupaj s političnim dialogom in razvojnim sodelovanjem) bili del Sporazuma iz Cotonouja, zdaj izpogajali in vodili neodvisno od Sporazuma EU-OAKP.

Za podsaharsko Afriko velja omeniti, da se EU veže na partnerstvo med EU in Afriko tako na politični ravni kakor tudi glede varnosti, migracij, trgovine in gospodarskih odnosov. Novi Regionalni protokol za Afriko bo obstajal hkrati s prenovljeno skupno strategijo Afrika-EU⁴, ki naj bi bila sprejeta na naslednjem vrhu EU-Afrika (upajmo, da leta 2022). Predvideno je, da bi bila dokumenta usklajena in se ne bi podvajala ali si nasprotovala.

² Več informacij na spletni strani Evropske komisije pod Vprašanja in odgovori o partnerskem sporazumu med EU ter afriškimi, karibskimi in pacifiškimi državami: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/qanda_21_1553

³ CONCORD Europe pripravlja pripomoček, v katerem bodo ljudje lahko našli več informacij o Evropi v svetu in učinkih tega instrumenta.

⁴ Več informacij na <https://africa-eu-partnership.org/en>.

KAKŠNE STRUKTURE PREDVIDEVA NOVA POGODBA ZA SODELOVANJE CIVILNE DRUŽBE NA PODLAGI POST-COTONOUSKEGA SPORAZUMA?

Cilj Post-Cotonoujskega sporazuma je spodbujati večdeležniški pristop, kar bi omogočilo številnim akterjem – tudi parlamentom, lokalnim oblastem, civilni družbi in zasebnem sektorju – dejavno vključevanje v partnerski dialog in procese sodelovanja.

Tako v temeljnem besedilu kot v regionalnih protokolih je nekajkrat omenjena pomembnost zagotavljanja obveščenosti ter pomembnost posvetovanja in vključevanja relevantnih deležnikov vedno, ko je to primerno. Sporazum tudi spodbuja aktivno udeležbo mladih tako pri razvoju kakor tudi pri uresničevanju in sledenju politikam, ki jih zadevajo.

Prostor in vloga civilne družbe v političnem in strateškem dialogu in pri uresničevanju Post-Cotonoujskega sporazuma sta v besedilu jasno razvidna. Na civilno družbo in/ali (več) deležnikov se nanašajo naslednji členi (krepko so označene najpomembnejše reference):

- **Temelji:** **2. člen (osmi odstavek)** o načelih; **3. člen (četrti odstavek)** o partnerskem dialogu; **5. člen (tretji odstavek)** o deležnikih; **11. člen (tretji in četrti odstavek)** o pluralističnih družbah; **17. člen (tretji odstavek)** o sporih in krizah; 24. člen (drugi odstavek) o prepovedanih drogah; 40. člen (tretji odstavek) o dialogu med javnim in zasebnim sektorjem na področju gospodarskega razvoja; 49. člen (peti odstavek) o dialogu na področju trgovine in trajnostnega razvoja; **50. člen (deseti odstavek)** o trgovinskih ureditvah; 54. člen (drugi odstavek) o okoljskih in podnebnih spremembah; 61. člen o odzivih na naravne nesreče; 63. člen (peti odstavek) o zakonitih migracijah in mobilnosti; 64. člen (prvi odstavek) o vključevanju in nediskriminaciji; 78. člen (četrti odstavek) o multilateralizmu in globalnem upravljanju; 82. člen (deveti odstavek) o strategijah razvojnega sodelovanja; 84. člen (tretji odstavek) o dialogu o nakazilih; 95. člen o sodelovanju z deležniki.
- **Afriški regionalni protokol (ARP)**; členi se nanašajo na ta protokol; op. prev.): **5. člen** o posvetovanju z zainteresiranimi stranmi; 6. člen (drugi odstavek) o spremljanju izvajanja; 19. člen (osmi odstavek) o upravljanju z morskimi bogastvi; 20. člen (peti odstavek) o rudarstvu; 38.

člen (tretji odstavek) o kulturnih, športnih in neposrednih stikih med ljudmi; 43. člen o okolju, naravnih virih in podnebnih spremembah; 50. člen (tretji odstavek) o upravljanju voda; 51. člen (deveti odstavek) o podnebnih ukrepih; **55. člen (tretji odstavek)** o miru in varnosti; 57. člen (drugi odstavek) o terorizmu, nasilnem ekstremizmu in radikalizaciji; 61. člen (drugi odstavek) o prepovedanih drogah; **64. člen** o ustvarjanju prostora za delovanje civilnih družb; **65. člen (peti odstavek)** o človekovih pravicah; **67. člen (peti odstavek)** o demokraciji.

- **Karibski regionalni protokol (CRP)**; členi se nanašajo na ta protokol, op. prev.): **1. člen (tretji odstavek)** o pristnem partnerstvu; **7. člen** o posvetovanju z deležniki; 8. člen o izvajanju; 20. člen (četrti odstavek) o turizmu; 22. člen (tretji odstavek) o kulturi in ustvarjalni industriji; 30. člen (peti odstavek) o odzivih na naravne nesreče; **34. člen (tretji odstavek)** o upravljanju in državljanškem prostoru.
- **Pacifiški regionalni protokol (PRP)**; členi se nanašajo na ta protokol, op. prev.): **7. člen** o posvetovalnih mehanizmih in sodelovanju z zainteresiranimi stranmi; 8. člen o izvajanju, spremljanju in ocenjevanju; **38. člen (peti odstavek)** o spoštovanju človekovih pravic; **39. člen (drugi odstavek)** o demokraciji in državljanškem prostoru.

Post-Cotonoujski sporazum postavlja zakonski okvir udeležbe civilne družbe, vendar pa to ne pomeni nujno, da ga bodo vse članice EU, države AKP ali regije hitro uresničile. Kakor pri predhodnem Sporazumu je tudi pri tem še posebej v prvih nekaj letih možen razkorak med možnostmi, ki jih ponuja Sporazum, in operativno stvarnostjo.⁵

Postopki in pogoji za zagotovitev celovite, strukturirane in učinkovite udeležbe organizacij civilne družbe še niso jasni. Kakor prejšnji Sporazum tudi novi daje obetajoč okvir udeležbe akterjev civilne družbe, vendar ne ponuja mehanizmov za prenos tega namena v prakso.⁶ Eden glavnih načinov uporabe tega Sporazuma je prizadevanje za dejanske procese, v katerih bo lahko sodelovala civilna družba, in zagotovitev finančnih sredstev za podporo tej udeležbi, da se zagotovi participativno, vključujoče in pregledno izvajanje.

⁵ ECDPM, *prav tam*.

⁶ ECDPM, 2003. *The Cotonou Agreement: A User's Guide for Non-State Actors*, dostopno na <https://ecdpm.org/wp-content/uploads/NSA-Users-Guide-English-version.pdf>.

V trenutnem kontekstu splošnega zmanjševanja prostora za delovanje civilne družbe (včasih celo popolno zmanjšanje), je velik dosežek, da so se vse vključene strani že v temelju Sporazuma zavezale, da bodo zaščitile in zagotovile svobodo izražanja, mnenja in zbiranja ter si prizadevale za ohranjanje in širjenje možnosti za aktivno, organizirano in pregledno civilno družbo, s tem pa tudi za okrepitev preglednosti in odgovornosti doma. Prav tako pozdravljamo dejstvo, da so se podpisnice odločile podpreti večdeležniški pristop in tako omogočiti aktivno vključevanje veliko različnih akterjev v partnerski dialog in proces sodelovanja, tudi ženske in mladino. Ta pozitivni pristop pa nekoliko zbledi ob dejstvu, da se na več mestih zavezujejo k okrepitvi učinkovite participacije civilne družbe le tam, »kjer je to primerno«. Ni jasno, kdo se bo odločil, kdaj in kje je primerno – ali ne – zagotoviti obveščenost nevladnih deležnikov in kje in kdaj se z njimi posvetovati o strategijah in sektorskih politikah ter kdaj bodo lahko prispevali in sodelovali pri izvajanju programov sodelovanja. Poleg tega je zaskrbljujoče, da bo sodelovanje organizacij civilne družbe v programih razvojnega sodelovanja temeljilo na obsegu njihovega odziva na potrebe prebivalstva, na njihovih posebnih kompetencah ter zmožnosti zagotavljanja

odgovornih in transparentnih struktur upravljanja. Ti pogoji bi lahko postali žrtev širokih in nejasnih interpretacij, ki bi lahko ovirale pravico civilne družbe do pobud in svobode delovanja, ter v določenem omejevalnem političnem kontekstu ovirala njeno financiranje. Treba bo vzpostaviti postopek, ki bo omogočil stalni strukturirani dialog z akterji civilne družbe in bo olajšal vključevanje lokalnih deležnikov. V tem smislu bi bilo tudi pomembno prepoznati raznolikost akterjev civilne družbe in njihovo raven delovanja (lokalno, regionalno, nacionalno).

Kot nadgradnjo pozitivnih določb Sporazuma priporočamo, naj se že na začetku vzpostavijo institucionalne in operative strukture in mehanizmi sodelovanja civilne družbe s pomočjo odprtega, transparentnega dialoga in posvetovanja z akterji civilne družbe v EU in AKP.

Več informacij o posameznih mehanizmih, ki bi jih lahko vzpostavili, da bi zagotovili strukturirano participacijo civilne družbe, nudita **Poročilo CONCORD o mehanizmih za civilno družbo v EU Afrika stebru Post-Cotonoujskega sporazuma** in **Priporočilo za bolj učinkovito in smotrno sodelovanje civilne družbe v prihodnjih EU AKP odnosih**.

KLJUČNE TEME IN IZHODIŠČA ZAGOVORNIŠTVA

ČLOVEKOVE PRAVICE, DEMOKRACIJA IN UPRAVLJANJE V DRUŽBAH, KI SO OSREDOTOČENE NA LJUDI IN TEMELJIJO NA PRAVICAH

Temelj Sporazuma potrjuje odločitev vseh strani, da bodo »zaščitile, spodbujale in izvrševale človekove pravice, temeljne svoboščine in demokratična načela [ter] okrepile vladavino prava in dobrega upravljanja«, pri čemer bodo spoštovanje človekovih pravic prepoznale kot integralni del trajnostnega razvoja. Spoštovanje človekovih pravic, demokratičnih načel in vladavine prava so bistven element Sporazuma, kar pomeni, da lahko vsaka stran naznani drugo zaradi neizpolnjevanja le-teh v okviru mehanizma za reševanje sporov (101. člen). V temeljih Sporazuma je zapisanih nekaj močnih zavez, tudi zaveza o varovanju prostora civilne družbe in pravica do razvoja in enakih možnosti za vsakogar – možnosti tako do dostopa kakor tudi do koristi, ki jih prinašajo osnovni viri in pravice, kakor so izobraževanje, zdravstvene storitve, hrana, stanovanje, zaposlitev in pravična razdelitev dohodka. Dobrodošlo je priznavanje pomembnosti ohranjanja »močnih sistemov varovanja podatkov in zagotavljanje njihove okrepitve«, toda nasloviti bi morali tudi z digitalizacijo povezana tveganja in potrebo po tem, da imajo vsi enako velike koristi od novih tehnologij. Medtem ko Sporazum govori o participativnem upravljanju in navaja, da lahko vsak pomaga spodbujati človekove pravice, tudi gospodarske, socialne in kulturne pravice, ni jasno, kako naj bi to potekalo v praksi oz. kako bo zagotovljeno, da bodo države izpolnjevale svoje dolžnosti spoštovanja mednarodnega prava človekovih pravic, in ali bodo na voljo dostopni mehanizmi odgovornosti, ki bodo ljudem omogočili enakopravne načine, kako od svojih vlad terjajo odgovornost za njihova dejanja.

ENAKOST SPOLOV

Enakost spolov je eden od ciljev Sporazuma, eno od v njegove temelje zapisanih načel, in presečna tema. Obstaja jasna zaveza, da se bodo uveljavila priporočila Mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju (ICPD) in pekinška izhodišča za ukrepanje ter ugotovitve konferenc za pregled ukrepanj, ter zaveza k promociji spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic (SRHR). Tam, kjer Sporazum zavezuje stranke k naslavljanju diskriminacije na podlagi »spola, etnične ali socialne pripadnosti, vere, prepričanja, političnega ali drugega mnenja, invalidnosti, starosti«, dodaja »in drugega statusa«, s čimer omogoča tudi spopadanje z diskriminacijo na podlagi spolne usmerjenosti in spolne identitete, čeprav tega ne omenja neposredno. Menimo, da bi v postopku izvajanja Sporazuma lahko sprejeli celovitejši pristop. Akterji civilne družbe bi si zato lahko prizadevali oblikovati strategije, ki zagotavljajo, da bodo vsi deležniki učinkovito sodelovali pri vključevanju načela ena-

kosti spolov ter da bodo pravice in vključenost žensk in deklic povezane z vsemi področji Sporazuma, ki obsojajo različne oblike diskriminacij.

ČLOVEŠKI IN SOCIALNI RAZVOJ

Človeški in socialni razvoj je strateška prioriteta Post-Cotonoujskega sporazuma in zaobjema različna področja, ki so za CONCORD osrednjega pomena za zmanjševanje neenakosti in pomoč ljudem pri premagovanju revščine. Zaveze glede izobraževanja, promocije SRHR, zdravja, stanovanja, dostojnega dela, političnega udejstvovanja, mladine in otrok ter varnosti preskrbe s hrano in prehrano so jasne. Toda v Sporazum niso vključene zaveze o pomembnih področjih, ki so ključne za dejansko doseganje SRHR, kakor je na primer celovita spolna vzgoja. Te zaveze prav tako niso vključene v regionalne protokole. Menimo, da poglavje o neenakosti in socialni koheziji ni dovolj izčrpno in da ne naslavlja ustrezno nešteto različnih vrst neenakosti. Zato mora civilna družba v EU in izven nje pozivati deležnike k popolnemu spoštovanju in spodbujanju pravic vseh ljudi na področju spolnega in reproduktivnega zdravja, še posebej pa deklic in mladih žensk. Najpomembnejše pa je, da se akterji civilne družbe močno zavzemajo za sprejetje strukturnega, medsektorskega in na pravicah temelječega pristopa k izvajanju Sporazuma.

VKLJUČUJOČI, TRAJNOSTNI GOSPODARSKI RAZVOJ

Post-Cotonoujski sporazum se ne osredotoča toliko na trgovino, saj držav OAKP ne obvezuje k pogajanjem o sporazumih o gospodarskem partnerstvu z EU. Pomembno je dejstvo, da so bistveni elementi obstoječih sporazumov o gospodarskem partnerstvu z EU vključeni v novi Sporazum. Pohvalna so tudi prizadevanja za socialno-ekonomsko opolnomočenje in vključevanje marginaliziranih skupin ter spodbujanje družbene odgovornosti podjetij in odgovornega poslovnega ravnanja. Vendar pa v sporazumu ni govora o vlogi trajnostnih vključujočih podjetij, kot so socialna podjetja in zadruga, kakor tudi ne o malih kmetih in agroekologiji. Akterji civilne družbe bodo morda želeli opozoriti na dejstvo, da je Sporazum zamudil ključno priložnost za prevpraševanje in odmik od trenutnega na izvoz in izkoriščanje osredotočenega gospodarstva in za vzpostavitev pristopa, osredotočenega na ljudi, ki bi naslavljal neenakosti in se osredotočal na lokalni gospodarski razvoj, ki bi koristil vsem. Zelo pomembno je, da se iz gospodarskega vpliva pandemije COVID-19 nekaj naučimo in da ponovno temeljito premislimo in osmislimo gospodarski model, ki so ga v odnosih med EU in AKP spodbujali do zdaj.

MIGRACIJE IN MOBILNOST

V primerjavi s prejšnjim Sporazumom je novi nekoliko naprednejši, ko gre za migracije in mobilnost, saj določa kar nekaj področij v zvezi z zakonitimi migracijami, v katera naj bi stranke investirale (npr. zakonite poti, krožne migracije in primerljivost vseh kvalifikacij). Kljub temu ocenjujemo, da je ta napredek še vedno precej omejen, in obžalujemo, da novi Sporazum ne namenja dovolj pozornosti pozitivnim vidikom migracij, pozitivnim prispevkom, ki jih migranti in ljudi v diaspori prinašajo ciljnim državam, in morebitnim skupnim dejavnostim deležnikov, s katerimi bi le-te lahko gradile na migracijah kot razvojni sili.⁷ Da bi bolj vplivali na pozitivni razvoj, bodo akterji civilne družbe morda želeli, da pogodbenice v fazi uresničevanje sporazuma zagotovijo, da bo financiranje EU dajalo prednost dejavnostim, ki temeljijo na človekovih pravicah in olajšujejo krožne migracije in mobilnost, zmanjšujejo stroške nakazil, razvijajo ukrepe za boj proti rasizmu in ksenofobiji, pripomorejo k izboljššanju primerljivosti vseh kvalifikacij, naslavljajo povezave med migracijami, podnebnimi spremembami in uničevanjem okolja ter v upravljanje migracij vključujejo razsežnost enakosti spolov.

OKOLJSKE IN PODNEBNE SPREMEMBE

Post-Cotonoujski sporazum poskuša celostno obravnavati okoljsko trajnost in podnebne spremembe s tem, ko na primer upošteva njihovo povezanost s sedanjim (škodljivim) gospodarskim modelom, možnostmi zaposlitve in naložb, prehransko varnostjo, družbeno pravičnostjo ter kulturno blaginjo te in prihodnjih generacij. Zavezuje se k vključevanju okoljske trajnosti in načrtov glede podnebnih sprememb v vse svoje politike, načrte in naložbe ter k spoštovanju najpomembnejših pogodb in konvencij o podnebnih spremembah, o upravljanju oceanov in morij in o biotski raznovrstnosti. Na žalost Sporazum ne priznava inherentnega protislovja v gospodarstvu, ki temelji na rasti, tudi ko poskuša iti v smeri omejevanja vplivov gospodarstva na okolje. V združenju CONCORD smo prepričani, da strukturnih, v sedanjem gospodarskem modelu implicitnih napak, ni mogoče preprosto odpraviti tako, da uporabimo besedo »trajnostno« pred besedo »rast«. Model, ki temelji na rasti BDP, bo še naprej povzročal rast neenakosti in bo škodoval planetu. Poleg tega je bila pri nastajanju Sporazuma zamujena velika priložnost, da bi v široko področje varovanja okolja in upravljanja naravnih virov vključili močno socialno perspektivo in trdno zavezanost človekovim pravicam. V delu, ki se nanaša na upravljanje morij in oceanov, bi lahko Sporazum na primer izrecno priznal temeljno vlogo žensk in deklet ter mladih in avtohtonih prebivalcev pri zaščiti človekove pravice do zdravega okolja. Akterji civilne družbe bodo morda želeli pozvati stranke, naj v fazi uresničevanja Sporazuma upoštevajo socialne učinke in tveganja, povezana s človekovimi pravicami in spolom, da bi dosegli pravični zeleni in družbeni prehod.

MIR IN VARNOST

Post-Cotonoujski sporazum prepoznava, da so mir, stabilnost in varnost ključni sestavni deli trajnostnega razvoja, in priznava pomembnost doseganja »vključujočega razvoja« kot predpogoja za trajni mir in varnost. Pogodbenice zavezuje k preprečevanju in naslavljanju temeljnih vzrokov sporov in nestabilnosti na celovitejši način, prav tako jih zavezuje k vključevanju civilne družbe v dialoge in posvetovanja, namenjena reševanju sporov. Vendar pa ne sprejema celovitega pristopa do sporov ali kriz in ne povezuje humanitarnih, razvojnih, mirovnih in varnostnih prizadevanj v vseh fazah konflikta. Akterji civilne družbe bodo morda želeli pozvati stranke, naj poudarijo pomen krepite družbene in skupnostne odpornosti, tako da celoviteje naslavljajo človekovo varnost in v analize sporov vključijo vse gospodarske, okoljske in politične dejavnike.

⁷ Glej tudi Mashika, A. and M. Nyman, 2021. "Does new EU-ACP deal really 'decolonise' aid?", *EU Observer*, 8 April, dostopno na: https://euobserver.com/opinion/151472?utm_source=euobs&utm_medium=email.

KAKO NADZOROVATI IN VPLIVATI NA IZVAJANJE SPORAZUMA: NAPOTKI ZA CIVILNO DRUŽBO

Akterji civilne družbe lahko za nadzorovanje in vplivanje na izvajanje novega Sporazuma uporabijo vrsto različnih pristopov in mehanizmov, s katerimi lahko dosežejo različne deležnike. Sledi pregled nekaterih priložnosti za vključevanje civilne družbe. Pregled temelji na strukturah in okvirih, ki bodo začeli veljati leta 2021.

SKUPNA PARLAMENTARNA SKUPŠČINA OAKP IN EU

Sporazum iz Cotonouja je ustvaril skupno parlamentarno skupščino AKP in EU, v kateri so člani Evropskega parlamenta in izvoljeni predstavniki afriških, karibskih in pacifiških držav.

To parlamentarno dimenzijo je Post-Cotonoujski sporazum še okrepil. Skupna parlamentarna skupščina OAKP in EU bo del institucionalnega okvira Sporazuma in se bo srečevala enkrat letno. V njej bodo člani treh regionalnih skupnih parlamentarnih skupščin (Afrike in EU, Karibov in EU ter Pacifika in EU), ki se bodo kot posvetovalna telesa predvidoma sestajala zlasti pred zasedanji ustreznega regionalnega Sveta ministrov.⁸ Pri posvetih, ki bodo vodili k oblikovanju novih mehanizmov, bo zelo pomembno aktivno sodelovanje civilne družbe. To bo ključno tudi pri zagotavljanju, da bodo skupne parlamentarne skupščine igrale resno in smiselno vlogo pri izvajanju Sporazuma. Prepričani smo, da letna srečanja ne zadoščajo za to, da bi skupna parlamentarna skupščina lahko igrala ustrezno vlogo pri izvajanju Sporazuma. Priporočamo, naj skupščina deluje vse leto prek delovnih skupin, tako da bodo njihova priporočila zares izvedena.

V skupni parlamentarni skupščini bodo poslanci spremljali izvajanje Sporazuma in razpravljali o skupnih prednostnih politikah: to daje civilni družbi dobro priložnost, da se vključi in poskrbi, da bo slišana. Organizacije civilne družbe lahko v tem postopku uporabijo kar nekaj orodij:

- Vpliv na dnevni red: organizacije civilne družbe lahko poslancem skupne parlamentarne skupščine (tako tistim iz Evropskega parlamenta kakor tudi tistim iz nacionalnih parlamentov držav AKP) predlagajo teme, o katerih bi bilo treba razpravljati na rednih srečanjih. Predstavniki civilne družbe so lahko tudi povabljeni na srečanja skupne parlamentarne skupščine kot govorniki pri izmenjavi mnenj. Bodite proaktivni: obrnite se na poslance Evropskega parlamenta in na poslance držav AKP ter predlagajte, naj se na dnevni red uvrstijo teme, ki so pomembne za vas.

- Predlagajte parlamentarna vprašanja: pred zasedanji skupne parlamentarne skupščine lahko poslanci po navadi predlagajo vprašanja, na katera bosta med razpravo odgovarjala Evropski svet ali Evropska komisija. Organizacije civilne družbe lahko predlagajo vprašanja za poslance. Bodite proaktivni: obrnite se na poslance in jim predlagajte vprašanja o temah, ki vas zanimajo.
- Organizirajte spremljevalne dogodke: ob zasedanjih skupne parlamentarne skupščine je po navadi mogoče organizirati spremljevalne dogodke. CONCORD je velikokrat organiziral dogodke, ki so naslavljali za civilno družbo pomembne in relevantne teme, in razpravljal s poslanci, uradniki EU in AKP ter predstavniki civilne družbe iz držav AKP. Civilna družba lahko vpliva tudi na rezultate ustreznih razprav, tako da na primer sodeluje v posvetovanjih v zvezi z mehanizmi in načini dela skupne parlamentarne skupščine. To je dobra priložnost, da je glas civilnodružbenih organizacij slišan.

DELEGACIJE EU

Delegacije EU v državah AKP bodo igrale ključno vlogo pri izvajanju Post-Cotonoujskega sporazuma. Delegacije bodo imele še posebej pomembno vlogo pri:

- bilateralnem sodelovanju (ki naj bi presegalo »pomoč« in vključevalo elemente, kot je na primer trgovina) med EU in partnerskimi državami ter načrtovanju in izvajanju programov, ki jih financira EU z instrumentom Globalna Evropa;
- političnem dialogu med EU in partnerskimi državami, v katerem bo mogoče izpostaviti pomembne točke in pomisleke o napredovanju izvajanja Post-Cotonoujskega sporazuma.

Organizacije civilne družbe lahko neposredno sodelujejo z delegacijami, in sicer običajno prek posebnih kontaktnih točk za organizacije civilne družbe. Z delegacijami EU lahko delijo svoje poglede in priporočila o izvajanju Sporazuma. Na primer: evropske delegacije poročajo o skladnosti politik za trajnostni razvoj, kar je ključnega pomena pri izvajanju Agende 2030 in za preprečevanje naraščajoče marginalizacije, neenakosti ali še večjega zaostajanja ljudi.

CONCORD Evropa je pripravil **podroben vodnik** za organizacije civilne družbe z navodili, kako sodelovati z delegacijami EU (na voljo v angleškem, španskem in francoskem jeziku).

⁸ O skupni parlamentarni skupščini in regionalnih parlamentarnih skupščinah je beseda v naslednjih členih izpogajane besedila Post-Cotonoujskega sporazuma: v 86. členu (skupne institucije), v 88. členu (Svet ministrov OAKP in EU), v 90. členu (skupna parlamentarna skupščina OAKP in EU) in v 94. členu (regionalna parlamentarna skupščina).

NAČRTOVANJE IN IZVAJANJE EVROPSKIH FINANČNIH INSTRUMENTOV

Kakor je bilo že omenjeno, se EU trenutno odloča, kako se bo izvajal novi finančni instrument za razvojno sodelovanje Globalna Evropa. To pomeni, da se EU odloča, kaj bodo prednostne naloge porabe v posamezni državi ali tematskem področju, kateri načini financiranja bodo uporabljeni v posameznem kontekstu in kateri akterji bi za doseg zaželenih ciljev najbolj primerno uporabili finančna sredstva.

V okviru sodelovanja z EU delegacijami lahko civilna družba poda priporočila za načrtovanje prioritet ter oblikovanje in izvajanje programov, ki jih financira EU. Pomembno je poudariti, da se EU delegacije morajo posvetovati s civilno družbo glede načrtovanja prioritet.

Organizacije civilne družbe se lahko v svojih bilateralnih razpravah z delegacijami EU ali s svojimi nacionalnimi oz. regionalnimi oblastmi (ali pa celo na tristranskih srečanjih s civilno družbo ter relevantnimi državnimi in EU delegacijami ali celo predstavniki držav članic EU v državi) sklicujejo na obveznosti in zaveze, ki sta jih sprejeli obe strani – EU in vlade AKP – v okviru Post-Cotonoujskega sporazuma ter jih lahko pozivajo k izpolnjevanju le-teh, če jih morda ne.

Več o tem v dokumentu CONCORD Europe's **Policy Brief** o procesu EU programiranja v partnerskih državah.

MEHANIZMI ZA VKLJUČEVANJE CIVILNE DRUŽBE

Post-Cotonoujski sporazum vsebuje dobrodošla določila o sodelovanju civilne družbe, a žal ne vzpostavlja nobenih praktičnih mehanizmov ali okvirov, ki bi civilni družbi dejansko omogočili smiselno vključevanje v spremljanje in izvajanje Sporazuma.

- Organizacije civilne družbe bi se morale v odprtem in preglednem dialogu in v posvetovanjih z akterji civilne družbe v EU in državah AKP proaktivno zavzemati za ustanovitev institucionalnih in operativnih struktur in mehanizmov za sodelovanje civilne družbe že od samega začetka.
- CONCORD je že od začetka pogajalskega procesa razpravljal in delil svoje poglede na takšne konkretne mehanizme tako s civilnodružbenimi partnerji AKP kakor tudi z institucijami EU. Naši predlogi so povzeti v **Priporočilih** in v "**briefing**" dokumentu.

NOVI OKVIR SODELOVANJA CIVILNE DRUŽBE NA KARIBSKI, PACIFIŠKI IN AFRIŠKI RAVNI

Ustanovitev treh regionalnih protokolov in njihovih pripadajočih institucij ponuja novo raven sodelovanja civilne družbe, saj bodo karibske in pacifiške civilnodružbene koalicije in panafriške ali podregionalne afriške organizacije lahko sodelovale v regionalnih Svetih ministrov (v katerih so predstavniki EU in treh regij) in v treh regionalnih skupnih odborih na veleposlaniški ali visoki uradniški ravni.

Drugi odstavek 95. člena še posebej poudarja, da bodo »deležniki pravočasno obveščeni in bodo lahko posredovali svoje predloge v širokem dialogu, zlasti glede na sestanke ustreznih svetov ministrov«, in da bodo za »spodbujanje takšnega sodelovanja vzpostavljeni odprti in transparentni mehanizmi za strukturirano posvetovanje z deležniki. Rezultat posvetovanj z deležniki bo posredovan relevantnim parlamentarnim odborom in Svetu ministrov ali skupnemu odboru«.

Odnosi EU s podsaharsko Afriko bodo nudili nov prostor za sodelovanje civilne družbe v obliki političnega dialoga in skupne strategije na relaciji EU-AU. Pri organiziranju vplivanja na sodelovanje in odnose med EU in Afriko mora civilna družba imeti v mislih oba procesa in razvijati strategije okrog njiju.

PREMIKANJE RAZMERIJ MOČI

Da bi zagotovili resnično transformativno uresničevanje Post-Cotonoujskega sporazuma, moramo zagotoviti resničen in proaktiven premik v razmerjih moči.⁹ Pravičnejši razvojni sistem med EU in državami AKP bo mogoč le, če bomo premislili o strukturah moči, ki so odgovorne za ohranjanje neenakosti. To pomeni, da bo treba nasloviti tako horizontalne kakor tudi vertikalne neenakosti, poleg tega pa se odločno odmakniti od neokolonialnih zgodb in praks, ki držijo države AKP v primežu revščine, dolgov in neenakih odnosov.

⁹ Več informacij na <https://concordeurope.org/resource/towards-a-new-eu-africa-strategy-our-10-points-for-building-a-real-partnership/>. Glej tudi <https://concordeurope.org/2021/05/31/time-for-a-new-global-development-ecosystem/>.

KAKO NAPREJ

Ob sprejemu novega Sporazuma med EU in državami OAKP sta obe strani izjavili, da se začneja novo obdobje v odnosih med EU in OAKP. Če hočemo, da novi dogovor resnično prekine s starimi paradigmi, je treba vložiti veliko več truda v spodbujanje temeljitega premika v razmerjih moči in v močno vključevanje akterjev civilne družbe v izvajanje Sporazuma. V praksi to pomeni omogočanje prostora za delovanje civilne družbe prek konkretnih in hkrati učinkovitih mehanizmov udeležbe.

Pri izvajanju Sporazuma morajo EU in države AKP v središče svojega delovanja postaviti boj proti neenakostim, pri čemer morajo ubrati strukturiran, medsektorski in na pravicah temelječ pristop.

Prizadevanja, ki se odražajo v Sporazumu, morajo pri njegovem uresničevanju postati resnična vodilna načela in glavni cilji, saj Sporazum določa nov okvir odnosov med EU ter afriškimi, karibskimi in pacifiškimi državami.¹⁰

Pri nadgradnji pozitivnih določil Sporazuma priporočamo, da se že na začetku vzpostavijo institucionalne ter operativne strukture in mehanizmi za sodelovanje civilne družbe s pomočjo odprtega in transparentnega dialoga in postopkov posvetovanj, ki bodo vključili akterje civilne družbe EU in držav AKP. CONCORD je o tem pripravil **posebna priporočila**.

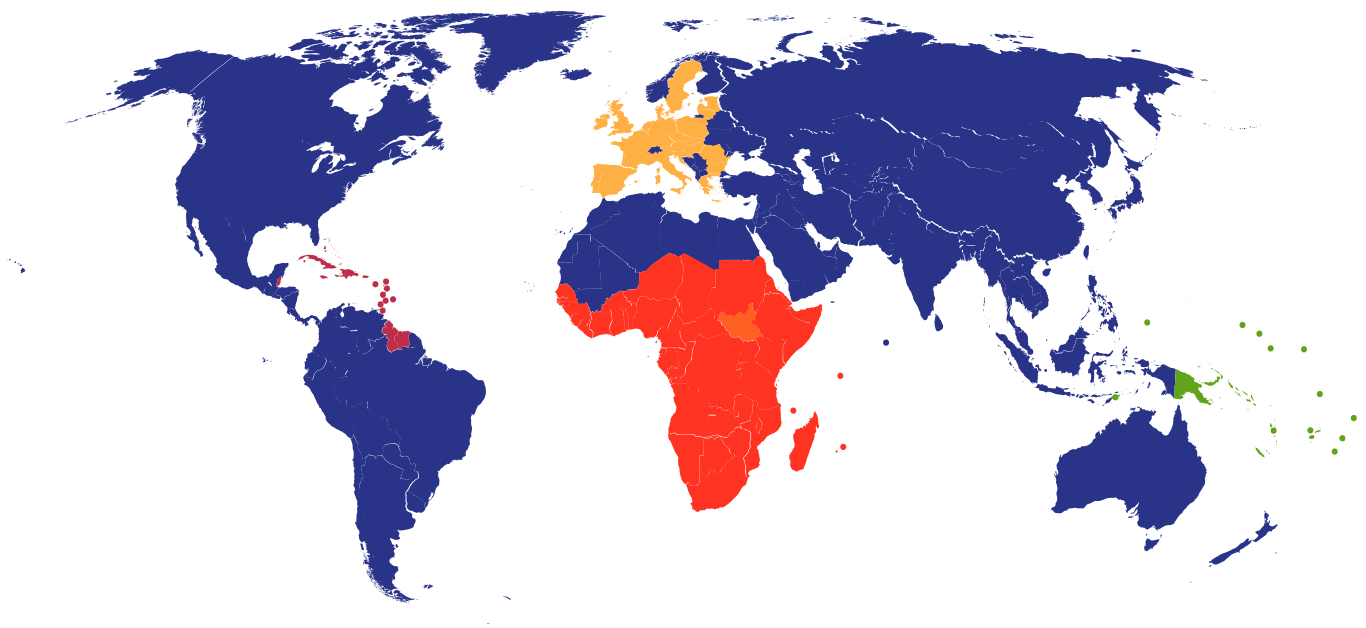
DODATNA GRADIVA

Evropska komisija – [»The Cotonou Agreement«](#) (Junij 2000)

Evropska komisija – [»Questions and Answers on the new EU/Africa-Caribbean-Pacific Partnership Agreement«](#) (April 2021)

ECDDPM – Briefing Note [»New beginnings or a last hurrah? The OACPS-EU Partnership in 2021-2041«](#) (April 2021)

Konrad Adenauer Stiftung – [»Insights into the EU-OACPS Negotiations 2018-2021«](#) (April 2021)

¹⁰ Mashika, A. and M. Nyman, *prav tam*.

NAŠI ČLANI

NATIONAL PLATFORMS	 Global Responsibility Austrian Platform for Development and Humanitarian Aid	 BELGISCH PLATFORM PLATE-FORME BELGE CONCORD CNCD-11.11.11 ACODEV ngo-federatie	 BPID Bulgarian Platform for International Development	 Platforma za međunarodnu građansku solidarnost Hrvatske Croatian Platform for International Citizens Solidarity CROSOL	 CYINDEP Cyprus Island wide NGO Development Platform	 FORS
 GLOBAL FOCUS Danish CSOs for Development Cooperation	 AKÜ	 fingo	 COORDINATION SUD	 VENRO ASSOCIATION OF GERMAN DEVELOPMENT AND HUMANITARIAN AID NGOs	 Hellenic Platform for Development	 HAND
 Dochas The Irish Association of Non-Governmental Development Organisations	 Network of NGOs in Cooperation with European Development CONCORD ITALIA	 LAPAS WWW.LAPAS.LV	 Lithuanian National Non-Governmental Development Cooperation Organisations Platform LITDEA	 Cercle de coopération des ONGD DU LUXEMBOURG	 SKOP Solidarjetà u Koperazzjoni	 PARTOS
 ZAGRANICA	 ONGD PLATAFORMA PORTUGUESA	 FOND Federacija Organizacija i Neprofitne organizacije, Saveznici za Evropa	 Ambrella Platform for Development Organisations	 SLOGA Slovenian Global Action	 COORDNADORA COOPERACION INTERNACIONAL PARA EL DESARROLLO ESPAÑA	 C&NCORD
 bond	NETWORKS	 actalliance eu Formerly APNOCDEV	 actionaid	 ADRA	 care	 cbm together we can do more
 ChildFund Alliance	 eucord European Council of Organisations for Humanitarian Development	 GNDR Global Network of Civil Society Organisations for Disaster Reduction	 Habitat for Humanity	 Hi humanity & inclusion	 IPPF International Planned Parenthood Federation European Network	 LIGHT FOR THE WORLD
 OXFAM International	 PLAN INTERNATIONAL	 Save the Children	 Sightsavers	 solidar	 SOS CHILDREN'S VILLAGES INTERNATIONAL	 Terre des Hommes International Federation
 wecf	 Wetlands INTERNATIONAL	 World Vision	 WWF	ASSOCIATE MEMBERS	 alda European Association for Local Democracy	 ea EUROPEAN ASSOCIATION FOR THE EDUCATION OF ADULTS
 EUROPEAN PARTNERSHIP FOR DEMOCRACY	 NRC NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL	 With the support of the European Union				

To publikacijo je finančno podprla Evropska unija. Za njeno vsebino so izključno odgovorni partnerji projekta predsedsdovanja EU VERN0, Platforma Portugesa das ONGD, SLOGA in CONCORD. Publikacija v nobenem primeru ne odraža uradnega stališča Evropske unije.